EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 3.9.2024.
COM(2024) 390 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o „obvezama povjerenja u statistiku” država članica kako je propisano Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009.

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o „obvezama povjerenja u statistiku" država članica kako je propisano Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009.

1. UVOD

1.1. Uredba (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici

Ovo je četvrto izvješće sastavljeno u skladu s Uredbom (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici[1], a posebno člankom 11. stavkom 4., kojim se utvrđuje da:

„Komisija redovito prati te obveze država članica, koje se prema potrebi ažuriraju, na temelju godišnjih izvješća koja joj dostavljaju države članice.

...

Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće o objavljenim obvezama i, prema potrebi, izvješćima o napretku do 9. lipnja 2018. i svake dvije godine nakon toga."

Prvo je izvješće objavljeno 2018.[2], drugo 2020.[3], a treće 2022.[4]

Obveza povjerenja u statistiku

Obveze povjerenja u statistiku („obveze") utvrđene su kao dio cilja jačanja okvira za upravljanje kvalitetom u području statistike. Prvi put su predstavljene u Komunikaciji Komisije 2011.[5] Svrha je tog koncepta stalno poticati vlade da preuzmu odgovornost za usklađenost svoje zemlje s Kodeksom prakse europske statistike („Kodeks prakse")[6].

U Kodeksu prakse uspostavljeno je referentno mjerilo za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike. Sadržava 16 načela koja obuhvaćaju institucionalni okvir, statističke proizvodne procese i rezultate. Glavni mu je cilj zajamčiti da statistika koja se izrađuje u okviru Europskog statističkog sustava ne odgovara samo kriterijima kvalitete, među kojima su relevantnost, pravodobnost i točnost, nego i zadovoljava načela profesionalne neovisnosti, nepristranosti i objektivnosti.

Obveze su važna veza između Kodeksa prakse i vlada država članica.

U skladu s člankom 11. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 223/2009 obveze su instrumenti koji su „dodatno namijenjeni osiguravanju povjerenja javnosti u europsku statistiku i napredak u provedbi statističkih načela sadržanih u Kodeksu prakse".

U uvodnoj izjavi 17. Uredbe (EU) 2015/759[7] navodi se sljedeće: „Kvaliteta europske statistike mogla bi se ojačati, a povjerenje korisnika osnažiti uključivanjem nacionalnih vlada

[1] Uredba (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o europskoj statistici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ, Euratom) br. 1101/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi povjerljivih statističkih podataka Statističkom uredu Europskih zajednica, Uredbe Vijeća (EZ) br. 322/97 o statistici Zajednice i Odluke Vijeća 89/382/EEZ, Euratom o osnivanju Odbora za statistički program Europskih zajednica (SL L 87, 31.3.2009., str. 164.).
[2] COM(2018) 516 final.
[3] COM(2020) 278 final.
[4] COM(2022) 333 final.
[5] COM(2011) 211 final.
[6] Kodeks prakse europske statistike – revidirano izdanje 2017. Products Catalogues (Katalozi proizvoda) – Eurostat (europa.eu).
[7] Uredba (EU) 2015/759 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici (SL L 123, 19.5.2015., str. 90.).

u odgovornost za primjenu Kodeksa prakse europske statistike (Kodeks prakse). *U tu bi svrhu obveza povjerenja u statistiku („obveza”) države članice, uzimajući u obzir nacionalne posebnosti, trebala uključivati posebne obveze vlade te države članice da poboljša ili održava uvjete za provedbu Kodeksa prakse.* Obveza, koju bi prema potrebi trebalo ažurirati, mogla bi obuhvatiti nacionalne okvire osiguranja visoke kvalitete uključujući samoprocjene, mjere poboljšanja i mehanizme praćenja.”

Stručni pregledi Europskog statističkog sustava (ESS)

Izrada europske statistike visoke kvalitete glavna je zadaća Europskog statističkog sustava (ESS), u kojem surađuju Eurostat i nacionalna statistička tijela država članica EU-a i zemalja EFTA-e. Kako bi zajamčili kvalitetu svojih statističkih podataka, članovi ESS-a izradili su zajednički okvir za osiguranje kvalitete kojem je Kodeks temelj. Usklađenost nacionalnih statističkih tijela sa svim načelima i pokazateljima iz Kodeksa prakse važna je za osiguravanje kvalitete europske statistike. Ta se usklađenost periodično ocjenjuje u okviru stručnih pregleda ESS-a.

Pritom se primjenjuje detaljno razrađena metodologija, provode se samoprocjene na temelju dokaza i posjeti zemljama, a stručni timovi sastavljaju izvješća o stručnom pregledu. Ta izvješća uključuju preporuke za poboljšanje, nakon čega se donose akcijski planovi za poboljšanje čije provođenje Eurostat svake godine prati. Prethodni stručni pregledi provedeni su od 2006. do 2008. i od 2013. do 2015. Treći krug stručnih pregleda, koji obuhvaća razdoblje 2021. – 2023., dovršen je i Komisija je predstavila njegove rezultate u završnom izvješću[8]. Pojedinačna izvješća o stručnom pregledu dostupna su na internetskim stranicama Eurostata[9].

U tom smislu obveze koje uključuju vlade imaju komplementarnu ulogu u odnosu na stručne preglede ESS-a koji uključuju nacionalna statistička tijela.

2. PREGLED OBVEZA POVJERENJA I IZVJEŠĆA DRŽAVA ČLANICA

2.1. Opće odredbe

U skladu s člankom 11. Uredbe (EZ) br. 223/2009 države članice i Komisija dužne su poduzeti sve potrebne mjere za održavanje povjerenja u europsku statistiku. U tu svrhu „obveze povjerenja u statistiku” dodatno su namijenjene osiguravanju povjerenja javnosti u europsku statistiku. U slučaju neobjavljivanja obveze država članica dužna je Komisiji dostaviti i objaviti izvješće o napretku provedbe Kodeksa prakse i, ako je primjenjivo, o naporima ostvarenima za uspostavu obveze.

Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće o objavljenim obvezama i, prema potrebi, izvješćima o napretku do 9. lipnja 2018. i svake dvije godine nakon toga.

2.2. Oblik obveze

Uredbom nisu utvrđena pravila o obliku obveze. Međutim, mora se ostvariti cilj jačanja povjerenja javnosti tako što će vlada preuzeti obvezu da osigura uvjete za statistiku visoke kvalitete.

[8] Registar dokumenata Komisije – SWD(2024) 136 (europa.eu).
[9] Trenutačni krug (2021. – 2023.) – Eurostat (europa.eu).

Prema prvom izvješću[10] većina država članica smatrala je da određeni dijelovi njihova zakonodavstva čine obvezu. Međutim, s godinama se povećao broj država članica koje su utvrdile „samostalne" obveze. U ovom se izvješću iznosi opći pregled trenutačne situacije, uključujući situacije obuhvaćene prethodnim izvješćima i najnovije promjene.

Izvješće se temelji isključivo na podacima koje su nacionalna tijela dostavila za potrebe njegove izrade. Eurostat je pozvao države članice da izvijeste o razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2023.

Nacionalni zakoni koji čine obvezu

Države članice koje smatraju da određeni dijelovi njihova nacionalnog prava čine obvezu upućuju na zakonske odredbe koje su relevantne za poboljšanje ili održavanje uvjeta za provedbu Kodeksa prakse i izvješćuju o bitnim promjenama.

Austrija: Austrijski ured za statistiku smatra da je obveza utvrđena nacionalnim pravom, odnosno Saveznim zakonom o statistici. Austrija je izvijestila da od prethodnog izvještajnog razdoblja nije bilo većih promjena.

Hrvatska: Kako je navedeno i u izvješću koje je Državni zavod za statistiku (DZS) dostavio Eurostatu, pravna osnova za obvezu je Zakon o službenoj statistici, koji je stupio na snagu 2020. i kojim se nacionalnom zavodu za statistiku, DZS-u, osiguravaju profesionalna neovisnost i potpora za održavanje i poboljšanje uvjeta za provedbu Kodeksa prakse. DZS snosi opću odgovornost za koordinaciju i razvoj nacionalnog statističkog sustava. Ostali izrađivači službene statistike odgovorni su u okviru svojeg rada za razvoj, proizvodnju i diseminaciju službene statistike. DZS nastoji pružati pravodobne statističke podatke koji će zadovoljiti potrebe korisnika. Da bi to postigao, DZS je krajem 2022. proveo istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Na temelju rezultata istraživanja planiraju se buduće aktivnosti DZS-a.

Češka: Obveza u Češkoj[11] objavljena je 28. veljače 2018. na internetskim stranicama nacionalnog statističkog tijela. U obvezi se sažimaju odgovarajuće odredbe Uredbe (EZ) br. 223/2009 te se navodi, kao što je potvrđeno u izvješću koje je Češki zavod za statistiku (CZSO) dostavio Eurostatu, da je već ispunjena važećim zakonodavstvom kojim se utvrđuju aktivnosti češke statističke službe. Prvo se upućuje na Zakon br. 89/1995 o državnoj statističkoj službi, a zatim i na Ustav ili poslovnik Vlade. Tim sustavom propisa osiguravaju se uvjeti koji su potrebni za ispunjenje svih načela Kodeksa prakse europske statistike koja se odnose na institucionalno okruženje. CZSO je izvijestio o daljnjem razvoju događaja, uključujući poboljšanja u upravljanju kvalitetom.

Njemačka: Obveza se smatra utemeljenom na nacionalnom pravu. Kao što je njemački Savezni zavod za statistiku (FSO) naveo u svojem izvješću Eurostatu, Njemačka je dobro usklađena s Kodeksom prakse, što je potvrđeno i u izvješću o stručnom pregledu. Ipak, stručnim pregledom utvrđena su i područja u kojima su moguća poboljšanja, pa su u izvješću preporučene odgovarajuće mjere. Najvažnije mjere obuhvaćaju suradnju i koordinaciju unutar njemačkog statističkog sustava, uvođenje jedinstvenih standarda kvalitete, planiranje programa i inovacije. Nadalje, u izvješću dostavljenom Eurostatu ističe se da dodavanje novih komponenti povezanih s registrom u poslovna područja FSO-a predstavlja dobar napredak.

[10] COM(2018) 516 final.
[11] Sažetak češkog zakonodavstva u kontekstu obveze povjerenja na internetskim stranicama Češkog zavoda za statistiku.

Estonija: Obveza je utvrđena u Zakonu o službenoj statistici, posebno u članku 7. stavku 1., prema kojem se službena statistika izrađuje u skladu sa statističkim načelima i kriterijima kvalitete iz Uredbe (EZ) br. 223/2009. Zakon o službenoj statistici stupio je na snagu u kolovozu 2010., a u izvješću dostavljenom Eurostatu potvrđeno je da otad nije bilo većih izmjena.

Finska: Finska obveza povjerenja temelji se na nacionalnom zakonodavstvu o statistici. U izvješću Eurostatu o aktualnom izvještajnom razdoblju ističe se da je Zakon o Finskoj službi za statistiku nedavno izmijenjen. U okviru jedne od tih izmjena Finskoj službi za statistiku dodijeljena je nova zadaća: prikupljanje i objavljivanje mikropodataka za potrebe istraživanja i statističke analize. U revidiranom Zakonu pojašnjavaju se i pravila koja se primjenjuju pri davanju pristupa podacima za istraživanja i analizu.

Francuska: Nacionalni zavod za statistiku navodi da se usklađenost s Kodeksom prakse prati u godišnjem izvješću Tijela za službenu statistiku[12], koje se objavljuje i na francuskom i engleskom jeziku. U izvješću dostavljenom Eurostatu ne spominju se samostalne obveze francuske vlade.

Mađarska: Kako je navedeno i u izvješću Eurostatu o aktualnom izvještajnom razdoblju, obveze koje je sastavila mađarska vlada utvrđene su u nacionalnom zakonu o statistici koji je stupio na snagu 1. siječnja 2017. Otada nije bilo većih izmjena.

Italija: U Italiji ne postoje samostalne obveze. Talijanski Nacionalni zavod za statistiku (ISTAT) izvijestio je o nedavnim promjenama u primjeni načela Kodeksa prakse. ISTAT je odobrio svoju novu politiku kvalitete, u okviru koje se usklađenost tradicionalnih postupaka, kao što su istraživanja, ocjenjuje pouzdanim metodologijama i praksom. U tu je svrhu od listopada 2022. do siječnja 2023. uveden kontrolni popis za sve tradicionalne postupke ISTAT-a. Na temelju svake stavke s tog popisa utvrđuju se nedostaci, što omogućuje prilagodbu mjera za poboljšanje koje treba provesti. Revizije se planiraju u trogodišnjim ciklusima jer bi se svake tri godine trebao sastavljati ažurirani kontrolni popis.

Latvija: Obveza je utvrđena nacionalnim pravom (Zakon o statistici). Tijekom ovog izvještajnog razdoblja nije bilo većih izmjena tog zakona.

Litva: Obveza je utvrđena nacionalnim pravom. U izvješću o aktualnom izvještajnom razdoblju istaknute su nedavne promjene. Dana 1. siječnja 2023. na snagu je stupio novi zakon o službenoj statistici i upravljanju državnim podacima, kojim su proširene uloga i funkcije Litavskog ureda za statistiku. Prema novom zakonu Litavski ured za statistiku postao je Državna agencija za podatke, odgovorna ne samo za izradu službene statistike nego i za upravljanje državnim podacima. U novom zakonu zadržana je obveza provedbe Kodeksa prakse u pripremi službene statistike.

Luksemburg: Kako je potvrđeno i u izvješću dostavljenom Eurostatu, Luksemburg smatra da je obveza utvrđena nacionalnim pravom. Od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2023. nije bilo promjena.

Nizozemska: Obveza je utvrđena nacionalnim pravom. U izvješću nije navedena nijedna veća izmjena nacionalnog prava. Od prethodnog stručnog pregleda uvedeno je nekoliko poboljšanja, ponajprije u smislu stabilizacije institucionalnog okruženja i jačanja upravljanja i osiguranja kvalitete. Provedene su daljnje reforme u području ljudskih resursa i mjerenja

[12] Godišnje izvješće Tijela za službenu statistiku za 2022.

uspješnosti. Nizozemski ured za statistiku počeo je raditi na preporukama proizišlima iz posljednjeg stručnog pregleda.

Norveška: Obveza poštovanja načela iz Kodeksa prakse utvrđena je u norveškom Zakonu o statistici, koji je stupio na snagu u siječnju 2021. Prva dva izvješća o usklađenosti s načelima kvalitete iz Zakona o statistici i Kodeksa prakse objavljena su na internetskim stranicama Norveškog zavoda za statistiku[13]. U izvješću dostavljenom Eurostatu spominje se akcijski plan za poboljšanje donesen nakon stručnog pregleda norveškog statističkog sustava.

Poljska: U izvješću koje je Poljski ured za statistiku dostavio Eurostatu potvrđeno je da se nacionalno pravo, točnije Zakon o službenoj statistici od 29. lipnja 1995., smatra poljskom obvezom. Odredbe tog zakona, kojim se provode načela iz Kodeksa prakse, nisu revidirane od posljednjeg izvješća.

Portugal: Kako je navedeno i u izvješću dostavljenom Eurostatu, obveza je utvrđena nacionalnim pravom, odnosno Uredbom sa zakonskom snagom br. 136/2012. Ta uredba sa zakonskom snagom smatra se političkom obvezom portugalske vlade. Sadržava, među ostalim, odredbe o poboljšanju ili održavanju uvjeta za provedbu Kodeksa prakse te o dodjeli potrebnih sredstava i ovlasti za obavljanje svih aktivnosti predviđenih zakonom.

Slovačka: U izvješću dostavljenom Eurostatu potvrđeno je da nije utvrđena nijedna samostalna obveza. U aktualnom izvještajnom razdoblju u okviru provedbe Kodeksa prakse u nacionalnom statističkom sustavu doneseno je i provedeno više normativnih, organizacijskih i metodoloških dokumenata[14].

Španjolska: U izvješću dostavljenom Eurostatu opisano je nekoliko koraka poduzetih u razdoblju 2022. – 2023. radi poboljšanja provedbe Kodeksa prakse. U Zakon o javnoj statistici unesena je izmjena kojom se obveza usklađivanja s Kodeksom prakse ne ograničava na europski statistički plan, nego se proširuje na izradu statističkih podataka u okviru nacionalnog statističkog plana. Istim je zakonom španjolski Nacionalni zavod za statistiku priznat kao nacionalno statističko tijelo.

„Samostalne" obveze povjerenja

„Samostalne" obveze utvrđene su u različitim oblicima, koji odražavaju specifična obilježja dotičnog nacionalnog statističkog sustava.

U prva tri izvješća Komisije o obvezama iz 2018., 2020. i 2022. predstavljene su sljedeće „samostalne" obveze država članica.

Belgija: Belgijsku obvezu povjerenja[15] odobrio je 31. svibnja 2017. savjetodavni odbor u kojem su zastupljeni savezna vlada i vlade regija i zajednica, nakon čega je obveza objavljena na internetskim stranicama belgijskog saveznog zavoda za statistiku i regionalnih tijela za statistiku. Postignut je napredak u provedbi obveze u okviru mjera za poboljšanje proizišlih iz trećeg kruga stručnih pregleda, provedenih 2022. i 2023. U izvješću dostavljenom Eurostatu istaknuta su postignuća u području koordinacije, suradnje i primjerenosti resursa. Nadalje, izrađena je strategija diseminacije i komunikacije prilagođena različitim korisnicima.

[13] Izvješće o kvaliteti službene statistike, 2022. i Izvješće o kvaliteti službene statistike, 2023.
[14] Vidjeti i razmatranja o izmjenama Zakona o nadležnosti kojima se proširuje ovlast vlade za imenovanje i razrješenje čelnika određenih neovisnih tijela, u poglavlju o stanju vladavine prava u Slovačkoj (SWD(2024) 825 od 24. srpnja 2024.).
[15] Obveza povjerenja belgijske vladehttps://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (dostupno na engleskom, francuskom, njemačkom i nizozemskom jeziku).

Bugarska: Nacionalni zavod za statistiku je u izvješću dostavljenom Eurostatu potvrdio navod iz svojeg prethodnog izvješća da je bugarska vlada 8. prosinca 2021. potpisala obvezu[16]. Vlada se obvezala da će, među ostalim: i. uspostaviti odgovarajuće uvjete za razvoj, proizvodnju i diseminaciju statistike; ii. zajamčiti prava i obveze predsjednika Nacionalnog zavoda za statistiku; iii. izdvojiti dostatna sredstva za poboljšanje i održavanje kvalitete službene statistike i iv. Nacionalnom zavodu za statistiku omogućiti pristup administrativnim i drugim izvorima podataka.

Cipar: Vijeće ministara odobrilo je tu obvezu 2018.[17] Obveza je objavljena sa sažetkom za građane. U izvješću dostavljenom Eurostatu objašnjeno je da novi Zakon o službenoj statistici iz 2021. (Zakon br. 25(I)/2021) sadržava izričita upućivanja na statistička načela (uključujući profesionalnu neovisnost, nepristranost i objektivnost), kriterije kvalitete i provedbu Kodeksa prakse kako bi se osiguralo povjerenje javnosti u statistiku.

Grčka: Grčku obvezu[18] potpisali su 29. veljače 2012. grčki predsjednik vlade i član Europske komisije odgovoran za oporezivanje i carinsku uniju, reviziju i borbu protiv prijevara. Dostupna je na internetskim stranicama Grčkog zavoda za statistiku. U izvješću je navedeno i da nije bilo daljnjih promjena. Ta je obveza i dalje na snazi i primjenjuje se.

Island: „Samostalna" obveza objavljena je u studenom 2019.[19] U izvješću koje je Eurostatu dostavio Islandski ured za statistiku istaknuto je da je tekst o obvezi uključen u dokumente proračunskog plana za razdoblje 2020. – 2024. i da ga je odobrio parlament. U tom se tekstu ponovno potvrđuje da je vjerodostojnost javne statistike jedan od preduvjeta za povjerenje u gospodarsku i socijalnu statistiku koja se upotrebljava za oblikovanje politika i za neutralnu procjenu učinka vladinih odluka. Ponovno se utvrđuju profesionalna neovisnost i radno okruženje potrebni za provedbu pravila kako bi Islandski ured za statistiku mogao provoditi nove projekte, prikupljati podatke te obrađivati i diseminirati službenu statistiku.

Irska: Irska vlada donijela je obvezu 2017.[20] Time je ponovno potvrdila da se obvezuje: i. jamčiti neovisnost Središnjeg zavoda za statistiku (CSO); ii. pružati potporu CSO-u u postizanju usklađenosti s Kodeksom prakse i iii. pospješivati razvoj šireg irskog statističkog sustava pod vodstvom CSO-a. Kako je navedeno i u izvješću koje je CSO dostavio Eurostatu, obveza koju je odobrila vlada dodatni je izraz potpore postojećim zakonima te politikama i praksama koje je CSO uspostavio kako bi ispunio svoje obveze iz Kodeksa prakse.

Malta: Predsjednik malteške vlade potpisao je obvezu 17. svibnja 2018.[21] Kako je navedeno i u izvješću koje je malteški Nacionalni ured za statistiku (NSO) dostavio Eurostatu, otad vlada u potpunosti poštuje načelo profesionalne neovisnosti NSO-a. Nadalje, kako bi dodatno ojačao svoju neovisnost u skladu s obvezom, NSO priprema novi zakon koji će zamijeniti postojeći Zakon o tijelu za statistiku Malte. Cilj je svih predloženih izmjena pojednostavniti statističke postupke kako bi izrada statistike postala pouzdanija, učinkovitija, transparentnija i pravodobnija.

[16] Obveza povjerenja bugarske vlade.
[17] Obveza povjerenja ciparske vlade; Odluka Vijeća ministara br. 85.964.
[18] Obveza povjerenja grčke vlade.
[19] Obveza povjerenja islandske vlade (dostupno na islandskom jeziku).
[20] Obveza povjerenja irske vlade (dostupno samo na engleskom jeziku).
[21] Obveza povjerenja malteške vlade (dostupno samo na engleskom jeziku).

Rumunjska: Rumunjska vlada donijela je obvezu povjerenja na sjednici održanoj 9. lipnja 2017.[22] Kako je objašnjeno u izvješću koje je rumunjski Nacionalni zavod za statistiku dostavio Eurostatu, zaposlenicima nacionalnog statističkog sustava povećane su plaće te su nastavljeni dijalozi s ključnim dionicima kako bi se ojačalo povjerenje u statistiku.

Slovenija: Slovenska vlada donijela je obvezu 5. siječnja 2017.[23] Ona je zatim objavljena na internetskim stranicama Statističkog ureda s odgovarajućim sažetkom za građane. U izvješću poslanom Eurostatu ne spominju se daljnji koraci.

Švedska: Obveza je predstavljena u vladinom prijedlogu proračuna za 2017.[24] Nakon toga objavljena je i na internetskim stranicama Švedskog zavoda za statistiku (SCB). Nadalje, SCB svake godine izvješćuje o zahtjevima kvalitete u statistici. Kako je opisano u izvješću koje je SCB dostavio Eurostatu, u aktualnom izvještajnom razdoblju rezultati su uglavnom pozitivni, ali su istaknuta područja u kojima su moguća daljnja poboljšanja.

Važno je napomenuti da su obvezu službeno donijele i tri zemlje kandidatkinje iako su izvan ESS-a: **Albanija** 10. studenog 2017., **Crna Gora** 22. veljače 2018. i **Sjeverna Makedonija** 17. listopada 2018.

Nadalje, Komisija je obaviještena o sljedećim promjenama izvan aktualnog izvještajnog razdoblja:

Lihtenštajn: Kako je navedeno i u izvješću koje je Statističko tijelo dostavilo Eurostatu, lihtenštajnska vlada potvrdila je 27. veljače 2024. svoju obvezu zaštite neovisne i pouzdane statistike u skladu s Uredbom (EZ) br. 223/2009[25]. Vlada se obvezala zajamčiti: i. neovisnost Statističkog tijela; ii. kvalitetu službene statistike primjenom međunarodnih i europskih standarda za statističke podatke i iii. primjerene i trajne resurse za izradu kvalitetne i relevantne službene statistike. Nadalje, vlada se obvezala da će omogućiti pristup administrativnim podacima za statistička tijela i zajamčiti prava ispitanika i povjerljivost statističkih podataka.

Švicarska: Savezni zavod za statistiku (FSO) izvijestio je Eurostat da je 24. siječnja 2024. Švicarsko savezno vijeće donijelo i objavilo program javne statistike savezne vlade za razdoblje 2024. – 2027. Izvješće sadržava pregled statističkih ciljeva, prioriteta i aktivnosti te uključuje obvezu[26]. U okviru obveze vlada potvrđuje da će nastojati: i. pridržavati se međunarodnih načela za prikupljanje, izradu i diseminaciju službene statistike; ii. jamčiti profesionalnu neovisnost FSO-a i drugih nacionalnih tijela; iii. podržati FSO i druga nacionalna tijela u provedbi potrebnih mjera za usklađivanje s Kodeksom dobre prakse i iv. poduprijeti usavršavanje saveznog statističkog sustava pod vodstvom FSO-a.

3. ZAKLJUČAK

Kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici, obveze pomažu osigurati povjerenje javnosti u europsku statistiku i napredak u provedbi statističkih načela sadržanih u Kodeksu prakse.

---

[22] Obveza povjerenja rumunjske vlade (dostupno samo na rumunjskom jeziku).
[23] Obveza povjerenja slovenske vlade (dostupno na engleskom i slovenskom jeziku).
[24] Obveza povjerenja švedske vlade. Objavljeno na engleskom jeziku u Godišnjem izvješću za 2017. **o službenim statistikama Švedske.**
[25] Obveza povjerenja vlade Lihtenštajna.
[26] Program, uključujući obvezu povjerenja švicarske savezne vlade.

Sve veći broj zemalja objavljuje samostalne obveze. Komisija pozdravlja i u potpunosti podupire taj trend. Brojne države članice smatraju da je obveza već utvrđena njihovim nacionalnim pravom i njegovim posebnim odredbama. U tom su smislu određene države članice izvijestile da je u njihovu nacionalnom pravu ojačana uloga nacionalnog zavoda za statistiku kao središnjeg statističkog tijela. Da bi se ispunili zahtjevi povjerenja javnosti i kvalitete u statistici, potrebno je stalno pratiti relevantna kretanja i prilagođavati se promjenjivim očekivanjima i potrebama korisnika.

Nacionalni zavodi za statistiku primjenjuju razne metode upravljanja kvalitetom i mjerenja uspješnosti. U aktualnom izvještajnom razdoblju potvrđeno je da su za objektivno ocjenjivanje uspješnosti zavoda za statistiku neophodne vanjske evaluacije. Za to su i dalje bitni stručni pregledi jer omogućuju stjecanje korisnih spoznaja o povjerenju u statistiku preko vanjskih dionika s relevantnim znanjem i iskustvom u tom području.

Održavanje povjerenja javnosti u službenu statistiku iznimno je važno za relevantnost i vjerodostojnost ESS-a u cjelini. Ujedno pomaže EU-u i vladama njegovih država članica da na sadašnje i buduće velike probleme odgovore primjenom metoda koje se temelje na objektivnim podacima i činjenicama, što pridonosi demokratskoj legitimnosti političkih odluka. Komisija prati slučajeve u kojima vlade ne uspijevaju zajamčiti profesionalnu neovisnost svojih nacionalnih zavoda za statistiku, na primjer ako se izmjenom nacionalnog prava dovede u pitanje njegova usklađenost s načelom profesionalne neovisnosti ili se ravnatelj zavoda razriješi dužnosti prije isteka mandata ili bez jasnog obrazloženja. Komisija će nastaviti pratiti relevantna kretanja i pomagati državama članicama da ostvare svoje ambicije za održavanje i jačanje povjerenja javnosti u statistiku.